

Riigikogu rahanduskomisjoni erakorralise istungi protokoll nr 241

Tallinn, Toompea ja videosild

Esmaspäev, 07. september 2026

Algus 9.30, lõpp 12.30

Juhataja: Annely Akkermann (esimees)

Protokollija: Epp-Sandra Satsmann (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Diana Ingerainen, Madis Kallas (Riina Sikkuti asendusliige), Aivar Kokk, Andrei Korobeinik, Maris Lauri, Aivar Sõerd, Mart Võrklaev

Komisjoni ametnikud: Tiina Licht (nõunik-sekretariaadijuhataja), Andres Ando (nõunik), Kristo Varend (nõunik), Vivian Pöld (konsultant)

Puudusid: Martin Helme ja Kersti Sarapuu

Kutsutud: Rahandusministeeriumi finantstalituse juhataja Viola Mäemurd ja analüütik Kairit Eha, riigikontrolör Janar Holm ja Riigikontrolli finantsjuht Veikko Kapsta, Vabariigi Presidendi Kantselei direktor Krista Zibo ja finantsjuht Lea Tammemäe, Õiguskantsleri Kantselei asetäitja-nõunik, kantselei direktor Olari Koppel ja finantsnõunik Eve Marima, Riigikogu Kantselei direktor Antero Habicht ja finantsjuht Kadri Migur ja Riigikohtu direktor Üllar Kaljumäe ja finantsjuht Monika Kask (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Päevakorra kinnitamine
2. Põhiseaduslike institutsioonide 2027. aasta eelarved
3. Info ja muud küsimused

1. Päevakorra kinnitamine

Komisjoni erakorraline istung esmaspäeval, 07.09.2026 kell 9.30

1. Päevakorra kinnitamine
2. Põhiseaduslike institutsioonide 2027. aasta eelarved
3. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada päevakord (konsensus: Annely Akkermann, Diana Ingerainen, Madis Kallas, Andrei Korobeinik, Maris Lauri, Aivar Sõerd, Mart Võrklaev).

2. Põhiseaduslike institutsioonide 2027. aasta eelarved

Annely Akkermann sõnas sissejuhatuseks, et eelmisel komisjoni istungil kuulati ära Rahandusministeeriumi esitatud ülevaade personalikuludest ning ministeeriumi seisukoht põhiseaduslike institutsioonide eelarvetaotluste kohta. Põhiseaduslike institutsioonide taotlused on suuremad kui see, millise seisukoha kujundas Vabariigi Valitsus eelarve suurendamise võimalikkuse osas. Lõplik otsustusõigus jääb rahanduskomisjonile. Olukorra muudavad keerulisemaks ministeeriumite palgatõusud. Põhiseaduslike institutsioonide

palgatase peaks olema kõrgem, mitte mitme protsendi võrra madalam. Ta küsis, kuidas Rahandusministeerium jõudis palgafondi 2% suurendamise ettepanekuni.

Viola Mäemurd vastas, et protsent kujunes välja kevadistel rahanduskomisjoni istungitel toimunud arutelude põhjal. Samuti hinnati selle kogumõju riigieelarvele.

Annely Akkermann selgitas, et rahanduskomisjoni algne mõte 2% puhul oli see, et põhiseaduslikud institutsioonid, kes jagavad oma töötajad tööperedesse, saaksid selle eest täiendava toetuse, sest mahajäämus on suur. Eelmisel aastal püüti palgatasemeid ühtlustada ning rohkem vahendeid suunati sinna, kus palgatase oli väga madal. Viimasest palgaülevaatest nähtub, et ministeeriumite palgad on veelgi eest ära läinud. Ta küsis, kas Rahandusministeerium teadis ministeeriumite palgatasemete tõusust ajal, mil koostati Vabariigi Valitsusele ettepanek põhiseaduslike institutsioonide palgafondi 2% suurendamiseks.

Viola Mäemurd vastas, et tegemist oli kahe paralleelse protsessiga. Arvestused olid tehtud augusti viimaseks nädalaks, kuid valitsus soovis palga- ja personaliülevaadet enne, kui hakkas kujundama seisukohta põhiseaduslike institutsioonide palkade kohta.

Annely Akkermann sõnas, et näha on, et valitsuse seisukoht ei ole muutunud, kuigi ministeeriumite palgakasv oli teada.

Viola Mäemurd vastas, et esialgu arutati võimalust, et valitsus ei toetaks üldse palgatõusu, kuna üldine suund on olnud, et tööjõukuludeks ei anta täiendavaid vahendeid. Ülevaate tulemusel kujundati siiski seisukoht, et põhiseaduslikele institutsioonidele oleks mõistlik palgatõusuks lisaraha eraldada.

Maris Lauri tõdes, et ministeeriumitel on võimalik vahendeid ümber tõsta, kuid põhiseaduslikel institutsioonidel selline võimalus üldiselt puudub. Kui palgafondi täiendavaid vahendeid ei lisandu, ei ole võimalik ka palku tõsta. Ministeeriumites leitakse järjekindlalt võimalusi palgafondi suurendamiseks vahendeid ümber paigutades, mis tekitab märkimisväärse probleemi. Teine aspekt on täiendavad ülesanded. Teisalt on küsimus ka investeeringutes, IT lahendustes. Ta palus selgitada, kuidas vastavad kulud on eelarves kajastatud.

Viola Mäemurd vastas, et enamasti on tööjõukulude suurenemise taga olnud koondamised. Palku on tõstetud töökohtade arvu vähendamise arvelt.

Maris Lauri väitis, et väikestes põhiseaduslikes institutsioonides ei ole võimalik kuigi palju inimesi koondada, sest töö tuleb siiski ära teha. Näiteks Riigikogu Kantselei puhul on töökoormus suurenenud ning inimesi tuleks pigem juurde värvata kui koondada.

Kairit Eha selgitas, et Presidendi Kantselei koondas osa ametikohti seetõttu, et osa ülesandeid viidi üle Riigi Kinnisvara AS-i (RKAS) teenusele. Ministeeriumide puhul saab minister eelarvet ise jaotada majandamiskulude, toetuste ja tööjõukulude vahel. Kui palku on vaja tõsta, siis on selleks võimalus olemas.

Viola Mäemurd vastas, et Riigikogu Kantselei IT-investeeringu puhul on selge, et see võiks tulla lisavahenditest. Küberturbe valdkonnas ei ole meetmetabeliga ühelegi ministeeriumile ette nähtud täiendavaid vajadusi. Suurimaks probleemiks on olnud üleminek arvutitöökohta teenusele, mille kulud on võrreldes eelarves kavandatuga suurenenud. Põhiseaduslikud institutsioonid saavad ise hinnata, kui suur on vajadus konkreetses valdkonnas. Lõpliku otsuse teeb rahanduskomisjon.

Kairit Eha tõdes, et küberturbe üldises eelarves ei ole põhiseaduslikud institutsioonid arvesse võetud.

Mart Vörklaev viitas, et tegemist on poliitilise otsusega, kui palju raha põhiseaduslikele institutsioonidele juurde eraldatakse. Selle arutelu juures peaks osalema ka rahandusminister. Palgafondi 2% suurendamine on minimaalne lahendus juhul, kui valitsus ei tee muudes sektorites täiendavaid palgaotsuseid.

Kairit Eha vastas, et kui meetmete kaudu eraldatakse lisaraha, ei ole garanteeritud, et valitsemisalad ei suuna seda palgakulude katmiseks.

Madis Kallas tõdes, et kunagi palkade ühtlustamise ajal vaadati väga täpselt ministeeriumite vabatahtlikku voolavust. Ta küsis, kas siin on mingi statistika? Kas teada on ka tegelik netosissetulek aasta lõikes? Mõnes asutuses makstakse erinevaid hüvitisi, auto, telefon jne. Kas need kajastuvad kusagil lisaks põhipalgale?

Kairit Eha vastas, et 4. septembri rahanduskomisjoni istungil esitletud ettekandest oli eraldi näha, millise osa tasust moodustab põhipalk ja millise lisatasu.

Annely Akkermann vastas, et esitatud on üldised tööjõukulud, mille hulka kuuluvad nii põhipalk kui ka lisatasud. Sellega on arvestatud.

Annely Akkermann teavitas, et istungile on kutsutud kõik põhiseaduslike institutsioonide esindajad, kes toovad välja lisataotluste prioriteedid ja põhjendused. Kevadistungjärgul sai komisjon lisataotlustest esimese ülevaate.

Janar Holm andis ülevaate Riigikontrolli lisataotlusest. Ministeeriumite palgapoliitika loob olukorra, kus põhiseaduslikud institutsioonid peavad taotlema täiendavaid vahendeid palgafondi suurendamiseks. Probleem seisneb selles, et töötajad liiguvad kõrgema palgataseme tõttu ministeeriumitesse tööle. Palgafondi lisaraha ei küsitaks, kui oleks kindlus, et ministeeriumites palgad ei tõuse. Palgakuludeks taotleti 3,75% suurust kasvu. Tema hinnangul peaks valitsus kehtestama selged piirangud, mille korral ei oleks vaja seda teemat eraldi arutada. Küsimus on teistsugune olukorras, kus mõne asutuse palgatase on teistest märkimisväärselt maha jäänud. Riigikontroll on palgatasemete võrdluses langenud tagantpoolt kolmandaks. Kärped ei ole oluliselt mõjutanud ministeeriumites toimuvat palgadünaamikat. Eelmise aasta täitmise järgi suurenesid ministeeriumite tööjõukulud ligikaudu 6 protsenti. Oluline on kontekst. Majandamiskulude osas on vaja üle minna arvutitöökohta teenusele. Väikeste asutuste jaoks on see üleminek tegelikult kulukam.

Annely Akkermann küsis, kui suure osa Riigikontrolli eelarvest see moodustab.

Veikko Kapsta vastas, et IT-kulud on koondatud ühtseks kulureaks ning seetõttu on sellele küsimusele keeruline täpset vastust anda.

Janar Holm lisas, et täpne vastus saadetakse hiljem. Investeeringuteks ette nähtud vahendid suunatakse edasi Riigi IT- Keskusele (RIT) tsentraliseerimise eesmärgil. 98 000 eurot on see number ja osa raha pannakse ise juurde. Pikas perspektiivis ei ole see kulu.

Diana Ingerainen küsis, kuidas saaks rahanduskomisjon panustada sellesse, et ministeeriumite ja põhiseaduslike institutsioonide palgatasemed oleksid enam-vähem tasakaalus.

Janar Holm vastas, et kõige mõistlikum oleks lähtuda sellest, kui palju palgad eelmisel aastal tõusid ning rakendada sama põhimõtet ka põhiseaduslike institutsioonide puhul. See lahendus on aga riigile kulukas, sest ministeeriumite kulud kasvavad. Teine võimalus oleks kehtestada ministeeriumitele piirangud. See on keerulisem, sest ministeeriumite tööjõukulud, majandamiskulud ja tegevuskulud sisaldavad lisaks väga palju muid asju. Näiteks kuuluvad Haridus- ja Teadusministeeriumi tööjõukulude hulka ka doktorantide töötasud. Ministeeriumitel on enda ülalpidamiskulude üle otsustamisel märkimisväärne paindlikkus. Kui varasemalt tegi valitsus kulude liigenduse, oli sellest võimalik näha, kuidas ministeeriumite tegevuskulud muutusid. Kui praegu käiks ministeeriumi eelarve läbi valitsuse, siis see muudaks protsessi nähtavaks. Läbipaistvus aitaks olukorda paremini hinnata. Sisuliselt on võimalik kas taotlustega kaasa minna või vähendada keskkonnas toimuvat kulukasvu.

Annely Akkermann tõdes, et valitsus rõhutab alati, et just valitsus esitab eelarve Riigikogule, kuid tegemist on eelarvega, milles kulud kasvavad.

Janar Holm tõdes, et praegu arutatavas küsimuses on Riigikogule antud võimalus teha otsus mõistlikkuse piires. Tegemist on ühe vähese valdkonnaga, kus Riigikogu saab lisaks seaduste vastuvõtmisele otseselt mõjutada riigile võetavaid kohustusi.

Annely Akkermann tõdes, et eelarve seaduses on võimalik tekstiliste sätete kaudu kehtestada ministeeriumite tööjõukulude piirmäärasid. Samas võib see tähendada, et osa tegevusi ostetakse teenusena sisse ning asutustel jääb siiski võimalus sisemiselt palku tõsta.

Janar Holm tõdes, et eelarve on paindlik ning lõppkokkuvõttes sõltub kantslerist ja ministrist, milliseks kujuneb majandamis- ja tööjõukulude vahekord. Ilma täiendavate piiravate meetmeteta tööjõukulusid üldjuhul ei vähendata.

Krista Zibo andis ülevaate Presidendi Kantselei lisataotlusest. Riigipea vahetumisega kaasnevad täiendavad kulud, mille kohta on esitatud eraldi taotlus. Endiste riigipeade

tegevuskulud on suuremad kui summa, mille eraldamisega Vabariigi Valitsus on seni nõustunud. Presidendi Kantselei on hinnanud täiendava rahastuse vajadust ning arvutanud välja võimaliku lisavajaduse. Palgaküsimus on jätkuvalt probleemne. Vabariigi Valitsuse poolt toetatud 2% suurune palgafondi kasv on ebapiisav. Oluline on, et presidendil oleksid täistööajaga ning õiglaselt tasustatud nõunikud. Selleks, et tulevane president saaks palgata täiskohaga nõunikud, on vaja täiendavalt 312 000 eurot. Presidendi Kantselei palgatase on põhiseaduslike institutsioonide seas madalaim ning töötajate töötasusid tuleks suurendada. Selleks on vajalik 178 000 eurot. Samuti on vaja täiendavaid vahendeid nii sissetulevate kui ka väljaminevate visiitide korraldamiseks, kokku 405 000 (sh sissetulevad visiidid 230 000 ja 175 000 väljaminevad visiidid). Kantselei hoone füüsiline turvalisus on kehv ning vajalikud on turvalise sissepääsu rajamine ja hoone rekonstrueerimine.

Annely Akkermann küsis täpsustust sissetulevate ja väljaminevate visiitide maksumuse kohta.

Krista Zibo vastas, et käesoleval aastal on välisvisiitide eelarve 450 000 eurot ning sissetulevate visiitide eelarve 310 000 eurot.

Aivar Kokk sõnas, et tema mäletamist mööda eraldati 2020. aastal Presidendi Kantseleile ühekordse toetusena miljon eurot ning see summa jäi eelarve baasi.

Lea Tammemäe vastas, et see ei vasta tõele. Sellises mahus toetust ei ole saadud. Ühel aastal eraldati ühekordse toetusena 300 000 eurot.

Kairit Eha täpsustas Presidendi Kantselei eelarve kujunemist. Pigem on eelarve tõusnud 2023. aastal mingisuguste meetmetega. Siis on eelarve kõrgemaks jäänud just piirmääraga. Eelmisel aastal lisandus 600 000 eurot majandamis- ja personalikuludeks.

Krista Zibo sõnas, et selles summas sisaldasid ka RKASe teenustega liitumise ning arvutitöökoha teenusele ülemineku kulud. Palgafondi suurendamiseks eraldati 150 000 eurot. Eelarves kajastuvad ka remondikulud, mis puudutavad kogu taristut.

Kairit Eha täpsustas, et osa remondikulu katab ka RKAS.

Aivar Kokk küsis, kas rahandusminister on kavas kutsuda komisjoni arutama kõnealust teemat.

Annely Akkermann vastas, et eelarve piirmäära määramine on eelarve baasseaduse kohaselt rahanduskomisjoni pädevuses.

Mart Võrklaev sõnas, et rahanduskomisjon teeb otsuse põhiseaduslike institutsioonide eelarve piirmäära kohta, aga poliitilisel tasandil oleks vaja saavutada kokkulepe. Kui ministeeriumites palgad tõusevad, jäävad põhiseaduslikud institutsioonid jätkuvalt maha. Põhiseaduslike institutsioonide rahastamisel ei tohiks teha otsuseid, mis kas kulutavad põhjendamatult palju raha või ei paranda olukorda sisuliselt. On vaja infot, mida valitsus selles osas otsustab.

Annely Akkermann vastas, et 10. septembril toimub komisjoni istung ning sinna on vajadusel võimalik kutsuda ka rahandusminister.

Olari Koppel andis ülevaate Õiguskantsleri Kantselei lisataotlusest. Praeguseks on esitatud lisataotlustest sõelale jäänud kaks taotlust, mis puudutavad vakantsete ametikohtade täitmist ning sellega kaasnevaid personalikulusid ja 4% suurust palgafondi suurendamist. Aastaga on laekunud kaebuste, avalduste ja menetluste maht kasvanud 15%. Viimase nelja aastaga on kasv olnud 50% ning viimase kümne aastaga üle 100%. Töötajate arv on seejuures suures osas jäänud samaks. Sellises olukorras ei ole senisel viisil jätkamine enam võimalik ning vajalik on täiendava (3-4 inimest) personali kaasamine. Eesti saab lähikuudel uue õiguskantsleri, kellel on seadusest tulenev õigus palgata kaks asetäitja-nõunikku. Praegu on lahkuv õiguskantsler kasutanud neist ainult ühte ametikohta ning sellele ametnikule on samaaegselt antud ka kantselei juhi ülesanded. Kui järgmine õiguskantsler soovib teha struktuurimuudatusi, sealhulgas kasutada seaduses ette nähtud võimalust palgata kaks asetäitja-nõunikku, toob see kaasa täiendava personalikulude vajaduse. Soovitud 4% palgatõus on absoluutne miinimum. Palga mahajäämus on üle 10 protsendi mõnes positsioonis. Eelmisel aastal Riigikogu palgataotlust ei rahuldanud. Ühest esitatud graafikust nähtub, et Õiguskantsleri Kantselei keskmine palk on aastaga vähenenud. Riigikontrolör Janar Holm on seejuures täheldanud, et ministeeriumite palgad on suurenenud. Aasta-aastalt on Õiguskantsleri Kantselei ametnike palgapositsioonid teiste asutustega võrreldes edetabelis

langenud. Kuna Õiguskantsleri Kantseleis ei ole palgad vähenenud, järeldub sellest, et teistes asutustes, eelkõige ministeeriumites, on palgad tõusnud. Ta palus Õiguskantsleri Kantselei lisataotlused rahuldada. Põhiseaduslikud institutsioonid on üks tõhusamaid ja kindlaimaid viise ennetamiseks olukordi, kus riigi toimimine hakkab kõrvale kalduma põhiseaduslikest põhimõtetest. Käesoleva aasta 23. märtsil kohtus õiguskantsler Ülle Madise nii rahanduskomisjoni kui ka põhiseaduskomisjoniga ning tutvustas Õiguskantsleri Kantselei tööpõhimõtteid, tuues võrdluseks Soome. Eestis on vastavad ülesanded korraldatud väga tõhusalt. Soomes täidavad neid ülesandeid, mis Eestis on koondatud õiguskantsleri institutsiooni juurde, kokku kuus riigiasutust, kellel on ligikaudu neli korda rohkem töötajaid ja viis korda suurem eelarve.

Maris Lauri küsis AI-kulude kohta.

Olari Koppel vastas, et vastavad eraldised on jätkuvalt kajastatud Riigikantselei hallatava programmi raames. Seetõttu on küsimus kooskõlastatud Riigikantseleiga, kes lisas Õiguskantsleri Kantselei vajadused oma taotlusesse. Sama kehtib ka nn Rootsi vangide projektiga seotud kulude kohta, mille rahastus tuleb Justiits- ja Digiministeeriumi eraldi paketist.

Viola Mäemurd täpsustas, et vanglarendi puhul on Õiguskantsleri Kantselei kulud alates 2027. aastast arvestatud vanglarendi kogusumma sisse ning praegu on eeldatud, et nende katmine on tagatud. Osa vanglarendi tulust laekub juhul, kui Eestisse saabub üle 300 vangi. Sellisel juhul suunatakse suure tõenäosusega pool summast valitsemisalale ja ka siis õiguskantslerile ning teine pool jääb reservi. Riigikantselei on tutvustanud Eesti.ai tervikpaketti, milles oli Õiguskantsleri Kantseleile ette nähtud rahastus (250 000 eurot) kõigiks järgnevateks aastateks. Selle paketi osas ei ole aga veel langetatud ühtegi lõplikku otsust. Seetõttu ei ole kindel, et vastav rahastus tagatakse, kuid see sisaldub Riigikantselei esitatud pakettis.

Olari Koppel vastas, et tegemist oli algselt Õiguskantsleri Kantselei lisataotluste kolmanda prioriteediga, kuid Rahandusministeeriumilt ja Riigikantseleilt saadud tagasiside põhjal otsustati see taotlusest eemaldada. Vastav lahendus on kooskõlastatud riigisekretäriaga.

Annely Akkermann küsis, kas Rootsi vanglatega seotud leping tuleks taotluses eraldi välja tuua.

Olari Koppel vastas, et selle võib taotlusest välja jätta, kuna küsimus leidis läbirääkimiste käigus lahenduse. Ta lisas, et vakantsete ametikohtade täitmise vajaduse juures oleks korrektne viidata tõenäolisele olukorrale, kus täitmisele läheb asetäitja-nõuniku ametikoht.

Annely Akkermann küsis, kas kahe asetäitja-nõuniku ametikoha võimalus tuleneb õiguskantsleri seadusest.

Olari Koppel vastas, et see tuleneb seadusest.

Madis Kallas küsis, kas õiguskantsler Ülle Madise ei ole kasutanud seadusest tulenevat õigust nimetada ametisse kaks asetäitja-nõunikku.

Olari Koppel vastas, et õiguskantsler on ressursside kokkuhoiu ja töökorralduse optimeerimise eesmärgil jätnud ühe ametikoha täitmata.

Antero Habicht andis ülevaate Riigikogu Kantselei lisataotlusest. Kuigi lisataotlus esitati juba varakevadel ja suve alguses, on olukord tänaseks jõudnud selleni, et lisataotluse rahuldamata jätmise korral puudub selgus, kuidas edaspidi toime tulla. Kui varasemalt hinnati palgataseme mahajäämuseks ligikaudu 7%, siis praegu on näha, et mahajäämus on vähemalt sama suur. Toimunud on teatav personalivoolavus ning korraldatud konkursse, kuid mitmed neist on jäänud tulemuseta, kuna Riigikogu Kantselei palgatase ei võimalda konkureerida valitsussektoriga. Näiteks ei ole IT-valdkonna spetsialistid ja juristid madala palgataseme tõttu valmis kantseleisse tööle asuma. Erakondade rahastamise seaduse muutmise tulemusena lisanduvad kontrollifunktsioonid, mis eeldavad täiendava töötaja värbamist. Tänapäevaks on vastavad seadusemuudatused vastu võetud ning ülesanded Riigikogule pandud. Kui nende täitmiseks täiendavaid ressursse ei eraldata, on ülesannete täitmine ilmselgelt keeruline. Ta tõdes, et põhiseaduslikud institutsioonid jäävad palgataseme poolest valitsussektorile alla. Valitsuse aruteludes on kõlanud seisukohti, et vahendeid võiks eraldada digikeskkonna SÄTLA arendamiseks, kuid mitte muudeks IT-vajadusteks. Raske on hinnata, kas eelistada

SÄTLA arendamist või elektroonilise hääletamise süsteemi koodiauditi läbiviimist.

Täiendavate vahendite eraldamise korral tuleb hinnata, millised vajadused on tegelikult kõige kriitilisemad.

Mart Võrklaev tõdes, et siin oli küsimus rahanduskomisjonile. Riigikogu Kantslei juhtkond peaks juhatusega läbi arutama, mida rahaga tehakse. Võib-olla peaks asju raha taotluses prioriteerima. Alati tehakse valik, sest igale poole ei saa raha anda. Samas põhiseaduslikud peaksid autonoomsed olema.

Annely Akkermann sõnas, et konflikti ei ole kindlasti vaja tekitada. Ta tegi ettepaneku lisada piirmäära eraldi real 354 000 eurot IT-kuludeks, mille rahastamist valitsus on toetanud.

Mart Võrklaev täpsustas, et valitsus on väljendanud seisukohta, et raha eraldatakse SÄTLA arendamiseks. Kantslei direktori tõstatatud küsimus puudutas aga seda, et suuremaks probleemiks võib osutuda hoopis mõni muu IT-süsteem.

Annely Akkermann sõnas, et asjaolu, et valitsus on pidanud vajalikuks Riigikogu üleminekut SÄTLA kasutamisele, ei tähenda, et koodiaudit ei oleks oluline. Ta küsis, kas Riigikogu on viimane institutsioon, kus SÄTLA ei ole veel kasutusele võetud ning kas selle kasutuselevõttule on sisulisi vastuargumente.

Antero Habicht vastas, et SÄTLA kasutuselevõtu ajalugu on keerulisem. Õigusnormid on muutnud SÄTLA kasutamise kohustuslikuks. Seni üheksa aasta jooksul tehtud arendused on keskendunud eelnõude koostamisele ja menetlemisele. Alguses oli arusaam, et valitsus teeb ka Riigikogu osa valmis, aga nii ei läinud. Valitsuse tasandil on eelnõu koostamise protsess infotehnoloogiliselt märksa lihtsam. Nõunik koostab eelnõu, kooskõlastab selle infosüsteemis teiste ministeeriumide nõunikega, millele järgnevad ametlikud kooskõlastusringid. Seejärel liigub eelnõu valitsusse ning pärast heakskiitmist Riigikokku. Riigikogu menetlusprotsess on oluliselt keerukam. Eelnõu liigub juhatusse, komisjoni ja seejärel täiskogu istungile ning siis tuleb tagasi komisjoni, millele järgnevad muudatusettepanekud. Sellise protsessi toetamine infosüsteemis on märksa keerukam kui seni arendatud valitsusepoolne lahendus. Seetõttu ei saa tema hinnangul olla kuigi optimistlik, et täielik üleminek õnnestub kolme aasta jooksul, kuigi teoreetiliselt on see võimalik ning arendustega tuleb edasi tegeleda. Ta lisas, et tema küsimus puudutas seda, kas 354 000 euro suurune summa on kindlalt eraldatav ning kas selle arvelt alustatakse SÄTLA arendusega. Sellega kaasneks ka vajadus värvata täiendavaid töötajaid. Sisuliselt oli tegemist küsimusega, kas osa vahenditest võiks suunata SÄTLA arendamisse ja osa elektroonilise hääletamise süsteemi koodiauditi läbiviimisse.

Annely Akkermann tõdes, et tõenäoliselt on valitsus pidanud silmas seda, et Riigikogu alustaks SÄTLA kasutuselevõtmist.

Antero Habicht tõi näitena välja, et ka Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni (ERJK) jaoks taotleti eraldi 50 000 eurot ühekordseks arendustööks, mis tulenes samuti käesoleval aastal vastu võetud seadusemuudatustest.

Annely Akkermann sõnas, et praegune probleem seisneb selles, et valitsus on väljendanud valmisolekut rahastada SÄTLA arendamist, kuid mitte elektroonilise hääletamise süsteemi koodiauditit.

Antero Habicht vastas, et ERJK-l on seadusest tulenev kohustus vastavad ülesanded täita ning vajalikud arendused tuleb seetõttu ellu viia.

Madis Kallas kommenteeris, et Riigikogu Kantslei palgad on märkimisväärselt maha jäänud ega võimalda konkureerida teiste asutustega. Riigikogu roll on oluline ning olukord tuleks lahendada viisil, mis tagaks erinevate tööperede konkurentsivõimelise palgataseme ja võimaldaks värbamiskonkursside edukat läbiviimist. Riigikogu ametnikud ei tohiks olla vähem motiveeritud kui ministeeriumides või teistes põhiseaduslikes institutsioonides töötavad ametnikud.

Üllar Kaljumäe andis ülevaate Riigikohtu lisataotlusest. Taotlus on esitatud ning vastavalt rahanduskomisjoni suunistele on tehtud vajalikud arvutused. Ühekordne lisavajadus järgmiseks aastaks on seotud rahvusvahelise koostöö ja suhtlusega, sh konverentsid ja kohtumised. Palgafondi suurendamiseks taotletakse ligikaudu 3,1% ning majandamiskulude kasvuks 5%.

Maris Lauri küsis, kas taotletav palgakulude kasv jääb väljapoole kõrgemate riigiteenijate

ametipalkade seadusest (KRAPS).

Üllar Kaljumäe vastas, et jääb küll. Kohtunõunike ametikohad ei ole seotud KRAPS-i regulatsiooniga.

Kairit Eha küsis, miks kohtunikuabid ei ole KRAPS-iga seotud.

Üllar Kaljumäe vastas, et Riigikohtus kohtunikuabide ametikohti ei ole. Olemas on kohtunõunike ametikohad.

Monika Kask selgitas, et taotlus kujunes kvartiilipõhise võrdluse alusel. Tegelikult oli palgatasemetes suhteliselt väike mahajäämus, mida oleks vaja tasandada. Tasandatud summale lisati 2,7 mis vastab sisuliselt poolele prognoositavast indeksist. Eeldus on, et selle võrra indekseeritakse kohtunike palkasid ning sellest tulenevalt ka kohtujuristide töötasusid.

Annely Akkermann küsis, milline on järgmise aasta prognoositav indeks.

Monika Kask vastas, et praeguse prognoosi kohaselt on indeks 2,7.

Annely Akkermann küsis pensioniindeksi kohta.

Kairit Eha vastas, et pensioniindeks on 2027. aastal prognoosi järgi 1,051 ning 2028. aastal 1,047.

Mart Võrklaev küsis, kas kogu indeks on 5,4 ning vähendatud kujul rakendatakse palgatõusuks 2,7.

Monika Kask vastas, et nii on.

Mart Võrklaev küsis 2028. aasta indeksi kohta.

Kairit Eha vastas, et 2028. aasta indeks on madalam, 1,047, kuna indeksinäitaja on võrreldes eelneva perioodiga vähenenud.

Mart Võrklaev sõnas, et tuleks arutada KRAPS-i vähenduse jätkamist.

Üllar Kaljumäe küsis, kas 2027. aastal võiksid ühekordsed kulud taotluse menetlemisel kõne alla tulla.

Annely Akkermann vastas, et seda arutatakse ja hinnatakse riigieelarve lisataotluste menetlemise käigus.

Üllar Kaljumäe küsis, millal teeb rahanduskomisjon otsuse lisataotluste kohta.

Annely Akkermann vastas, et otsus tehakse 10. septembril.

Kairit Eha sõnas, et Rahandusministeeriumi seisukoha kohaselt peaks Riigikohtu baasrahastus olema fikseeritud summana ning seetõttu ei ole indekseerimist sellesse arvestatud.

Komisjon jätkas arutelu põhiseaduslike institutsioonide eelarve lisataotluste üle.

Kairit Eha tõdes Riigikogu Kantselei kohta, et kui vaadata põhiseaduslike institutsioonide eelarvete dünaamikat läbi aastate, siis märkimisväärset kasvu ei ole toimunud. Valitsus on jättnud need institutsioonid eelarvelistes otsustes pigem tagaplaanile. ERJK liikmete tasustamine on seotud miinimumpalgaga. Viimase viie aasta jooksul on miinimumpalk tõusnud 1000 euroni.

Maris Lauri tõdes, et täiendavaid vahendeid on vaja eraldada, kuna asutusele on lisandunud uusi ülesandeid ja funktsioone.

Kairit Eha sõnas, et varasemalt on Riigikogu neid täiendavaid ülesandeid rahastanud oma olemasolevate vahendite arvelt. Praegu soovitakse töökorraldust muuta tõhusamaks ja täitmist lihtsamaks.

Annely Akkermann tundis huvi, kas Õiguskantsleri Kantselei on sisestanud oma tööperede jaotuse SAP – programmi.

Kairit Eha vastas, et hetkeseisuga ei ole.

Annely Akkermann viitas, et seda saab siis meelde tuletada, et kindlasti need andmed ka sisestatakse.

Vabariigi Presidendi Kantselei

Annely Akkermann sõnas, et Presidendi Kantselei visiitideks ette nähtud vahendeid võiks suurendada, aga mitte kahekordistada.

Maris Lauri tõdes, et vahepeal on küll olnud visiite, mis on ära jäänud. Välispoliitika on rohkem koordineeritud, mis tähendab, et võetakse suuremaid kohustusi. Tema hinnangul võiks soovitud summast vähemalt osa lisaks eraldada.

Kairit Eha sõnas, et eelmisel aastal eraldati Presidendi Kantseleile täiendavaid vahendeid 490 000 eurot majandamiskuludeks ja toetusteks ning need on lisatud püsivalt baaseelarvesse. **Annely Akkermann** täpsustas, et visiitidega seotud kulud kajastuvad majandamiskulude hulgas. Eelmisel aastal on eraldatud ligi pool miljonit. Sel aastal majandamiskuludele nii suurt tõusu ei võimaldaks. Ta tõi välja andmed 2024. aasta ja 2025. aasta eelarve täitmise kohta ning 2026. aasta eelarve mahu kohta.

Mart Võrklaev tõdes, et korduvalt on tehtud otsuseid eraldada vahendeid mitmeks aastaks, kuid samal ajal on näha, et järgmisel aastal esitatakse sageli sisuliselt sama taotlus uuesti. Tema hinnangul oldi eelmisel aastal eraldatud summadega suhteliselt lähedal taotletud mahule.

Annely Akkermann tõdes, et eelmisel aastal oli oluline mõju Riigi IT Keskuse teenustele üleminekul. Käesoleval juhul on lisavajadus 117 000 eurot.

Kairit Eha selgitas, et täiendavaid vahendeid on taotletud eelkõige 300 000 eurot protokolliliste tegevuste ja visiitide korraldamiseks. Visiitidega seotud kuludeks on täiendavalt eraldatud 200 000 eurot. Samuti on suurendatud palgafondi. Eelmisel aastal eraldati palgatõusudeks 150 000 eurot.

Maris Lauri sõnas, et majandamiskulude lisavajaduseks on märkimisväärselt taotletud, kuid tähelepanu tuleb pöörata ka tööjõukuludele. Tema hinnangul peaks riigipeal olema võimalik palgata täiskoormusega õigusnõunik ja teised nõunikud.

Kairit Eha sõnas, et palgafondi puhul tekib küsimus, kas täiendavad vahendid kasutatakse täiskohaga nõunike värbamiseks või suunatakse need üldisesse palgafondi.

Mart Võrklaev tõdes, et presidendil peab olema õigus ise otsustada, millise töökoormusega nõunikud ta ametisse nimetab.

Maris Lauri juhtis tähelepanu sellele, et praegune olukord ei ole rahuldav. Tema hinnangul ei ole hea lahendus, kui nõunikud töötavad väikese koormusega. Samas peab president ise otsustama oma meeskonna ülesehituse üle. Lisataotluses on põhjendatud, miks täiendavaid vahendeid taotletakse. Otsustamisel tuleb lähtuda alustest, mille põhjal vahendeid eraldatakse või eraldamata jäetakse. Tööjõukulude osas võib tekkida vajadus täiendavate nõunike värbamiseks.

Annely Akkermann tegi ettepaneku suurendada majandamiskulusid inflatsiooni võrra ehk 80 000 euro võrra.

Maris Lauri sõnas, et osa lisataotlusest tuleneb seadusest ning on seotud president Alar Karisega pärast ametiaega.

Viola Mäemurd selgitas, et hiljem esitatud täiendavad taotlused hõlmasid nii president Alar Karisega kui ka varasemate presidentidega seotud kulusid. Praegune taotlus sisaldab terviklahendust, milles on arvestatud ka varasemate presidentide kulude kasvuga.

Annely Akkermann sõnas, et endiste presidentide kulud on korrigeeritud inflatsiooni võrra. Praeguse presidendiga seotud majandamiskulud moodustavad 128 000 eurot ning ülejäänud presidentidega seotud kulusid on samuti inflatsiooniga korrigeeritud. Ta märkis, et eelmisel aastal suurendati Presidendi Kantselei majandamiskulude baasi ligikaudu poole miljoni euro võrra.

Kairit Eha sõnas, et eelarvesse tuleks lisada ühekordne IT-kulu summas 30 000 eurot. Rohelise Aasa projekti puhul saadakse remondifondi vahendeid RKAS-ilt.

Maris Lauri tõdes, et valitsuse otsustatud 2% suurune tööjõukulude kasv ei ole piisav.

Annely Akkermann sõnas, et palgafondi kasvu käsitlemisel tuleks arvestada ka president Alar Karisega seotud personalikuludega, 126 000 eurot. Ta viitas, et eelmistel aastatel suurenes ka töötasufond, sh A. Karisega seotud kulud.

Kairit Eha märkis, et Presidendi Kantselei tavapärane palgafond baasis on ligikaudu 2,5 miljonit eurot.

Mart Võrklaev sõnas, et 7% suurune palgatõus võib olla liiga suur ning otsuste tegemisel tuleks arvestada ka ministeeriumite palgapoliitikaga.

Annely Akkermann tõdes, et Presidendi Kantselei on palgatasemete võrdluses viimasel kohal ning palgaülevaatest selgus, et ministeeriumites ei ole palgatõusud jäänud alla 7%. Uus ettepanek oleks suurendada palgafondi 400 000 euro võrra, sh A. Karisega seotud kulud.

Mart Võrklaev sõnas, et ministeeriumite palgafondi kasvule tuleks seada piirangud.

Annely Akkermann märkis, et rahandusministri ülesanne on kulude kasvu ohjeldamine.

Madis Kallas sõnas, et kui Presidendi Kantselei palgatasemed aidatakse konkurentsivõimeliseks, võiks teiste institutsioonide palgataotluste suhtes olla kriitilisem. Eesti saab peagi uue presidendi ning presidendil peab olema võimalik ise hinnata, millistes valdkondades on täiendavaid ressursse kõige rohkem vaja. Arvestades rahvusvahelist olukorda, on tema hinnangul äärmiselt oluline, et president saaks osaleda välisvisiitidel ja kohtumistel.

Kairit Eha sõnas, et Presidendi Kantseleil on võimalik teha eelarvesiseseid ümbertõsteid. Kui palgafondis jääb vahendeid kasutamata, saab need suunata majandamiskulude katteks.

Annely Akkermann nõustus Madis Kallase seisukohaga. Ta tõdes, et Presidendi Kantselei palgafond on jäänud võrreldes teiste asutustega maha ning seda tuleks suurendada 7% võrra. Samuti märkis ta, et eelmisel aastal suurendati Presidendi Kantselei majandamiskulusid ligikaudu kahekordselt.

Riigikontroll

Annely Akkermann sõnas, et Riigikontroll on taotlenud lisaraha IT-arendusteks 98 000 eurot ning palgafondi suurendamiseks 3,75%. Riigikontroll on oma palgatasemega võrreldes teiste põhiseaduslike institutsioonidega suhteliselt heal positsioonil, kuid ministeeriumite palgakasv on olnud suurem. Ta küsis, kas see taotlus aktsepteerida.

Kairit Eha küsis, kas 2028. aastaks taotletav 300 000 euro suurune lisarahastus palgafondi jaoks on põhjendatud.

Maris Lauri küsis, millest see summa tuleneb.

Kairit Eha vastas, et 2027. aastaks leitakse osa vajalikest vahenditest omatulude arvelt. Kui Riigikontrollile eraldada püsivalt 70 000-80 000 eurot palgafondi baasi, oleks võimalik järgmisel aastal hinnata tegelikku lisavajadust. Praegu on palgakulude katteks eelmisest aastast üle toodud ligikaudu 300 000 eurot.

Annely Akkermann sõnas, et ettepanek on Riigikontrolli taotlus rahuldada. Järgmisteks aastateks jäetakse summad samad. Ei hakata ette planeerima 2028. aastat.

Madis Kallas küsis, kas 2025. aasta tööjõukulusid jäi 300 000 eurot kasutamata.

Kairit Eha vastas, et osa vahendeid kanti eelmisest aastast üle, 301 000 eurot käesolevasse aastasse. Lisaks on Riigikontrollil arvutitöökoha teenusele üleminekuga seotud kulud summas 98 000 eurot.

Riigikohus

Annely Akkermann sõnas, et Riigikohus taotleb tööjõukulude suurendamiseks 3,1% ning majandamiskuludeks täiendavalt 131 818 eurot. Samuti taotletakse baaseelarve suurendamist 5% võrra ning vahendeid remonditöödeks ja rahvusvahelise koostööga seotud kulude katmiseks.

Maris Lauri sõnas, et 5% suurune majandamiskulude kasv tekitab küsimusi ja vajab täiendavat põhjendamist.

Kairit Eha sõnas, et Riigikohus sai eelmisel aastal palgafondi suurendamiseks 400 000 eurot. Tavapärase majandamiskulude kasvuks ei ole Riigikohus täiendavaid vahendeid saanud.

Annely Akkermann tõdes, et eelmisel aastal moodustasid Riigikohtu majandamiskulud 1,7 miljonit eurot. Ta küsis, kui suur oli ühekordne lisarahastus.

Kairit Eha vastas, et 2026. aastaks eraldati 213 009 eurot ning 2027. aastaks 185 000 eurot. Nendes summates sisaldasid ka IT-arenduskulud. Tööjõukulude katteks lisati eelmisel aastal püsivalt baaseelarvesse 403 000 eurot. Indekseerimise kaudu ei ole võimalik täiendavaid vahendeid eraldada, mistõttu peab vajalik summa tulema baaseelarve suurenemise arvelt. Palgafondi 3% suurendamine tähendaks ligikaudu 114 000 euro suurust lisakulu.

Annely Akkermann märkis, et ümardatult võiks arvestada summaga 115 000 eurot, mis oleks siis 3 %.

Õiguskantsler

Annely Akkermann sõnas, et Õiguskantsleri Kantseleile on lisandunud lasteombudsmani ülesanded. Nende täitmiseks on 2026. aastaks eraldatud osa vajalikust rahastusest.

Kairit Eha vastas, et alates 2027. aastast on vastavad kulud 120 000 eurot arvestatud baaseelarvesse.

Annely Akkermann lisas, et lisaks soovitakse luua täiendavaid ametikohti varjatud jälitustegevuse järelevalve teostamiseks ning automaatotsustes kasutatavate algoritmide töökindluse ja õiguspärasuse kontrollimiseks. Tema hinnangul võiks taotletav summa olla mõnevõrra väiksem, kuna sellest tuleks maha arvata üks ametikoht, mis oli seotud Rootsi vanglaleppe täitmisega.

Maris Lauri tõdes, et jälitustegevuse järelevalvega tegelev ametnik peab olema väga kõrge kvalifikatsiooni ja põhjaliku ettevalmistusega.

Kairit Eha sõnas, et praegusel õiguskantsleril on üks asetäitja-nõunik, kuid uus õiguskantsler võib kasutada seadusest tulenevat õigust nimetada ametisse kaks asetäitja-nõunikku.

Viimastel aastatel ei ole Õiguskantsleri Kantselei enda kehtestatud struktuuri täies ulatuses täitnud.

Maris Lauri sõnas, et struktuuri mittetäielik täitmine on olnud seotud organisatsioonisiseste ümberkorraldustega. Ta rõhutas, et jälitustegevuse järelevalve on hädavajalik valdkond ning selleks tuleb eraldada täiendavaid vahendeid. Samas tuleb hinnata, kui suures mahus on põhjendatud palgafondi suurendamine.

Annely Akkermann sõnas, et eelmisel aastal suurenesid Õiguskantsleri Kantselei majandamiskulud.

Kairit Eha vastas, et ülekantud vahendeid vaadates kandis Õiguskantsleri Kantselei üle 133 000 eurot majandamiskuludeks ning 55 000 eurot palgafondi. Sisuliselt vastab viimane summa ühe töötaja aastasele töötasule.

Annely Akkermann sõnas, et palgafondi suurendamiseks võiks ette näha 100 000 eurot. Majandamiskulusid täiendavalt ei suurendata. Tehisintellekti arendustega seotud algatused rahastatakse muudest allikatest. Järelevalvevõimekuse tagamiseks tuleb aga täiendavaid vahendeid eraldada.

Diana Ingerainen küsis, kas koolituskulud kuuluvad majandamiskulude hulka.

Annely Akkermann vastas, et koolituskulud kajastuvad kõigi asutuste puhul majandamiskulude all. Ta märkis, et võimekuse parandamiseks on taotletud 150 000 eurot.

Kairit Eha tõi välja, et vanglaleppe kulu on arvestatud 80 000 eurot aastas ja nad saavad selle eraldi.

Annely Akkermann viitas, et siis peaks täiendavateks töökohtadeks 120 000 eurot lisama, see on orienteeruvalt 2 ametikoha maksumus. Õiguskantsleri taotluses aktsepteeritakse lisatöökohtade ja palgafondi suurendamine kogumahus 220 000 eurot.

Riigikogu Kantselei

Annely Akkermann sõnas, et Riigikogu Kantselei palgatasemed on võrreldes teiste asutustega märkimisväärselt maha jäänud, eriti juristide ja IT valdkonnas.

Kairit Eha sõnas, et eelmisel aastal suurendati Riigikogu Kantselei palgafondi palkade järele aitamiseks üle miljoni euro. Lisaks eraldas RKAS rahastuse Toom-Kooli 9 hoonega seotud tegevusteks, 50 000 tuhat eurot kommunaalkulude katteks

Maris Lauri sõnas, et on näha, et tööle värbamised luhtuvad. Riigi valimisteenistuse e-hääletamise süsteemi koodiaudit peab olema kaetud.

Kairit Eha sõnas, et e-hääletamise süsteemi koodiauditi eelarves sisalduvad tööjõukulud, projekti juhtimiskulud ning ühe täiendava ametikoha loomisega seotud kulud.

Annely Akkermann küsis, miks erinevad Riigi Valimisteenistuse ja Riigikogu Kantselei palgafondi suurendamise taotlused.

Kairit Eha vastas, et tegemist on erinevate eelarvetega. Kuigi mõlemad üksused kuuluvad Riigikogu Kantselei haldusalasse, on nende palgafondid eraldi arvestatud.

Diana Ingerainen küsis täpsustust SÄTLA süsteemi kohta. Tema hinnangul jäi arutelust mulje, et Riigikogu peaks SÄTLA arendamist tulevikus ise jätkama.

Kairit Eha vastas, et Justiits- ja Digiministeerium ei ole välja arendanud Riigikogu menetlusprotsesse puudutavat osa ega näe selleks ette ka rahastust. Ta märkis, et juba praegu käib arutelu e- ja m-hääletamise lahenduste üle, sealhulgas küsimuses, kuidas suunata vahendeid Riigikogust Riigi Infosüsteemi Ametile ning kas vastutasuks saadakse teenus, mis

vastab tegelikele vajadustele ja ootustele.

Annely Akkermann küsis, kuidas palgafondi muudatus jääb, kas 680 000 eurot. ERJK on eraldi ja RVT samuti. Kokkuvõttes jääb Riigikogu Kantselei taotlusest välja 25 000 eurot, mis seotud Toom- Kooli 9 haldamisega, muu jääb kehtima.

Diana Ingerainen tegi ettepaneku, et arutada mõnel teisel istungil Riigikontrolöri tõstatatud tööjõukuludele piiri sätestamise teemat.

3. Info ja muud küsimused

Komisjoni erakorraline istung põhiseaduslike institutsioonide 2027. aasta eelarvete osas otsuste tegemiseks toimub neljapäeval, 10.09 kell 8.30.

(allkirjastatud digitaalselt)

Annely Akkermann
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Epp-Sandra Satsmann
protokollija